

Sámi allaskuvla
Sámi University College

OAHPPOPLÁNA

Sámeigiella praktihkalaš dilis – Álgoeahppu 1. oassi

15 oahppočuoggá

Oahppoplána dohkkehuvvon oahppostivrras áššis OAL 37/07.

Dutkan ja oahppostivra jodiheaddji dohkkehan rievdadusaid 27.10.2009.

Sámi allaskuvlla dutkan ja oahppostivrra jodiheaddji dohkkehan rievdadusaid mearrádnusnotáhtain 5.1.2011.

1. Fága namma

Sámegeiella praktihkalaš dilis – Álgoeahppu 1. oassi
Sámi Language in practical situation – Introduction 1. part

2. Oppalaš diedūt oahppu birra

Fága/oahppoovttadaga koda	SAAL1
Man dási oahppu	1N-oahppoovttadat. Álgoeahppu. Oahppu ii lohko oassin bachelorgrádas.
Galle čuoggá	15 oahppočuoggá/ 15 ECTS credits
Galle lohkanbaji	Oasseáiggis ovtta lohkanbajis
Mo oahpahus lágiduvvo	Lágiduvvon oahpahus lea birrasiid 150 diimmu. Studeanta galgá iešheanalaččat bargat nuppi dan mađe.

3. Makkár oahppoprográmmain lea dát oassin

Maŋŋil dán oahpu sáhtá joatkit *Sámegeiella praktihkalaš dilis, álgoeahppu 2.* osiin. Dan maŋŋil *Sámegeiella lohkanbadjeoahpuin*. Dát oahput addet vuodu álgit Sámi allaskuvlla eará oahpuide main gáibiduvvo dihto sámegeielgelbbolašvuhta.

4. Sisaváldingáibádusat.

Oahppu lea álggahalliide, geat eai máhte hupmat eaige čállit sámegeiella. Sisaváldimis deattuhuvvo joavkku oktiibidjan.

Oahpposajit sáhttet várrejuvot lonuhallan- ja stipeandastudenttaide

5. Oahpahusgeiella

Sámegeiella geavaheapmi deattuhuvvo ja geavahuvvo álggu rájes.

6. Sisdoallu

Gulahallanbiras láchčojuvvo geavatlaš doaimmaide. Studeanttat sámástit gaskaneaset ja oahpaheddjiiguin bargadettiin. Guovddáš oahppotemat čatnasit sámi árbevieruide, birgejumiide ja duovdagiidda. Temáid láidestanbajilčállagat leat:

Lagašbiras

- Báikedoallu ja huksehusat
- bivut
- servvoštallan ja bálvalusdilálašvuodát

Birgen

- áigedoahpagat (diibmu, jándor, mánut, jahkeáigodagat)
- dálki, johtin ja dádjadeapmi
- luonddunamahusat ja báikenamat
- sámi árbevirolaš birgenlágít

Servodatlaš dilálašvuodát

- dáidda, duodji, girjjálašvuohta, osku ja musihkka
- sámeielat bargo- ja kulturásahusat
- media ja eará gulahallangaskaoamit

Cealkkaoahpa, hápmeoahpa ja jietnadatoahpa ovttagardáneamos vuoddoáššit gieđahallovuođit. Sátneluohkáid sojahanminstariid ja dássemolsašumi oahpahallat giehtalagaid geavtlaš doaimmaiguin iešguđet birrasiin. Jietnadatoahppa čatnasa lunddolaččat njálmmálaš giellageavahepmái.

7. Oahppanjovssus - máhtolašvuohta

Maŋŋil čađahuvvon oahpu studeanta

- ipmirda ja geavaha dábálaš cealkin- ja dadjanvugiid beaivválaš dilis
- máhtta muitalit oanehaččat iežas birra ja maid son ja earát dahket.
- máhtta jearrat ja vástidit go lea sáhka das mat sus leat dahje sus eai leat, gos lea, gosa áigu, dálkki ja makkár biras lea.
- hálddaša álkis ságastallamiid go nubbi olmmoš hupmá čielgasit ja lea gearggus veahkehit
- lea dihtomielalaš sámegeiela čanastagain sámi árbevieruin, birgejumiin ja luondduin
- oaidná vejolašvuodaid ieš leat mielde várjaleame sámegeiela sámeielagiid fárus buotlágan gulahallandilálašvuodain.

8. Oahppanvuogit

Studeanta lea geatnegahtton čuovvut 80 % oahpahasas juohke lágiduvvon oahpahasvahu. Oahpu vuosttaš guokte beaivvi leat geatnegahtton.

Studeanttaid aktiivvalaš searvan njálmmálaš hárjehallamiidda, joavkobargguide ja bagadallamii lea eaktun dasa ahte oahpahas ja oahppan lihkestuvvá.

Fágaoahpaheaddji lágida oahppandiliid dan láhkái ahte studeanttat besset oadjebas birrasis hárjehallat giela.

Mielstudeanttat ja movttiidahtti biras ja oahppanresurssat konkretiserenávdnasiiguin doibmet gielalaš buvttadeapmái doarjjan.

Sámeielagat ja earenoamážit árbečeahpit, geat bivdojit searvat vissis temáid olis, dorjot studeanttaid háhkat gulahallangelbbolašvuoda.

Studeanta duodašta iežas oahppama bargomáhpa bokte (omd. bábirhámis, CD:s, luohkká digitála oahppolanjas). Studeanta dokumentere gielalaš buvttadeami temáid oktavuodas omd. govvateavsttaiguin ja dialogaiguin.

Oahpu čađaheami oktavuodas fállu bagadallan. Vuodđun bagadallamii lea studeanta reflekšuvdnalogga ja bargomáhppa.

Čoaggánemiid gaskkas studeanttat sámástit gaskaneaset ođđaáigge gulahallanreaidduid bokte.

9. Gáibádušat beassat eksámenii

- Oanehis njálmmálaš ovdanbuktimat searválaga joavkolahtuiguin (unnimustá 5 háve) iešguđet temáid oktavuodas olles luohkkái.
- Reflekšuvdnaloggat mas árvvoštallá iežas gielalaš ovdáneami (unnimustá 3 logga ja juohke logga galgá leat sullii ½ siiddu)
- Prošeaktabarggu (eanemustá 3 studeantta) searvan ja njálmmálaš ovdanbuktin (sullii 10 minuhta). Sámegiela geavaheapmi bargoproseassa vuolde deattuhuvvo. Prošeakta galgá vuodđuduvvot dasa mii lea relevánta oahpu sisdoalu ja máhtolašvuoda ektui.
- Teaksta (1 siidu) mas čájeha iežas gielalaš máhtu. Prošeaktabarggu temá addá jođu čállit teavstta.

Ovdal eksámendilálašvuoda vállje studeanta bargomáhpas osiid čájehanmáhppii

- 1 dialoga dahje ságastallan joavkobarggu vuodul
- 1 reflekšuvdnalogga
- 1 temábargu
- 1 teaksta prošeaktabarggu vuodul

Barggut galget sisabuktojuvvot šihttojuvvon áigemearrái ja dohkkehuvvot fágaoahpaheaddjis.

10. Eksámen

Oktagaslaš njálmmálaš eksámen čájehanmáhpa vuodul mii bistá sullii 15 minuhta.

Árvvoštallamis deattuhuvvo njálmmálaš giellageavaheapmi ja árvosátni dohkkehuvvon dahje ii dohkkehuvvo geavahuvvo.

11. Oahppočuoggáid dohkkeheapmi

Jos studenta lea váldán eará sullasaš fága, dát árvvoštallojuvvojit sierra ohcama vuodul.

Čujuhuvvo U/A láchkii § 3-5.

12. Lea go privatisttain vejolaš váldit dán fága

Eai leat.

13. Kvalitehtasihkkarastin

Čujuhuvvo SA kvalitehtasihkkarastinvuogádahkii, ja makkár vejolašvuodát/geatnegasvuodát studeanttain lea árvoštallat Sámi allaskuvlla oahppofálaldagaid ja bálvalusaid kvalitehta.

Studeantadásis oahppu árvoštallojuvvo evaluerenčoahkkimis ja studeanttat devdet árvoštallanskovi oahpu loahpahettiin. Ásahusdásis oahppu árvoštallojuvvo studeantaárvoštallamiid, eksámenraporttaid, sensorraporttaid ja fágareportta vuodul.

14. Lohkkanmearri

Lea válljenláhkái lohka go lohkanmeari dáro-/ruotagillii/ suoma- dahje eará gillii. Lohkanmearri sáhtta muddejuvvot ja rievdaduvvot ovttasráđiid oahpaheddjiiguin ja studeanttaiguin.

Vuoddogirjjit

[Guttorm, Inga](#) & Johan Jernsletten & [Klaus Peter](#) Nickel

Dárogillii:

Davvin 1 – Nordsamisk for nybegynnere. Oslo, Folkets brevskole. 2006.(186 s.)

Davvin 2 – samisk for nybegynnere. Folkets

brevskole. 1983.

Ruotagillii:

Davvin 1 – nybörjarkurs i nordsamiska. Stockholm, Brevskolan. 1983.

Davvin 2 - nybörjarkurs i nordsamiska. Stockholm, Brevskolan 1984

Suomagillii:

Davvin 1 – saamenkielen peruskurssi.

Helsinki, Yleisradio – Inari, Saamelaiskäräjät. 2008.

Davvin 2 – saamenkielen peruskurssi.

Inari, Saamelaiskäräjät oppimateriaalitoimisto –

Helsinki : Yleisradio 2007. (226 s.)

Giellaoahppagirjjit válljenláhkái

Pope, Kirsten & Máret Sára Sámediggi

Eatnigiella. Kárášjohka, Davvi Girji. 1998.

Davvisámegiell grámmatihka.

[URL:www.risten.no/bakgrunn/gram/sme/index_se.htm](http://www.risten.no/bakgrunn/gram/sme/index_se.htm). Vižžon 10.6.2009

Sátnegirjjit válljenláhkái

risten-no

Sámediggi. URL: www.risten.no (Goas lohkan: 10.6.2009)

Davvi Girji (doaim)

Sámi - dáru - sámi sátnegirji. Davvi Girji. 2003.

Svonni, Mikael

Ruotagillii:

Sátnegirji - Sámi-Ruota, ruota-sámi.

Johkamohkki, Sámi Girjjit. 1990.

Suomagillii:

- Sammallahti, Pekka *Sámi-suoma-sámi-sátnegirji-Saamelais-suomalais-saamelainen sanakirja. Ohcejohka, Girjegiisá. 1993.*
- Fernandez, M.M. Jocelyne *Fránskagillii: Parlons Lapon – . Les Sames, langue et culture. Paris, L'Harmattan.1997.*
- Sammallahti, Pekka & Klaus Peter Nickel *Duiskkagillii: Sámi-duiskka sátnegirji. Kárášjohka, Davvi Girji. 2006.*
- Elektruvnnalaš gáldu interneahras válljenláhkái**
Boađe mu mielde *Davvi Girji. 2007. URL: <http://www.davvi.no/eGirji/580/580intro.php> (Goas lohkan:10.6.2009)*
- Egirji* *Biigá. URL: www.egirji.no/meahccai/ (Goas lohkan:10.6.2009)*
- Stáluid ja gufihhtariid máilbmi* *Sámi musea ja Davvi-Sámi luondduguovddáš. [Anár]. 2002. URL: www.siida.fi/maahisweb/sapmi/sa_tieto_kertoji_en.html (Goas lohkan:10.6.2009)*
- Gulahalan* *Utbildningsradion. URL: <http://www4.ur.se/gulahalan/>(Goas lohkan:10.6.2009)*
- Sámigiella* *Skolverket. URL: http://modersmal.skolutveckling.se/samiska/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=1&Itemid=62 (Goas lohkan:10.6.2009)*
- Oahpa!* *Tromsa, Romssa universitehta/The University of Tromsø. 2009. URL: <http://giellatekno.uit.no/oahpa/index.html> (Goas lohkan:10.6.2009)*